

Estònia i Andorra

Antoni d'ORTODÓ i LLOVERAS-PUIG

Senyores i senyors,

Quan l'ambaixador d'Estònia, el Sr. Toomas Kahur, va inaugurar el consolat a Andorra, en el seu discurs en perfecte català va dir: "El consolat honorari és com una miniambaixada, que ajudarà Estònia a estar al corrent de les alegries i les tristors d'Andorra, metafòricament parlant; seria també una diminuta finestra, per la qual els andorrans podrien fer un cop d'ull a Estònia [...]".

Aquesta metafòrica i diminuta finestra de què parlava el senyor ambaixador avui està oberta gràcies a la Societat Andorrana de Ciències, que ha tingut l'amable iniciativa de convidar-me aquí, a Prada de Conflent, com a cònsol honorari d'Estònia, per parlar sobre el tema *Andorra i els petits estats d'Europa* i concretament, *Estònia i Andorra*.

De ben segur que tots vostès coneixen les dades bàsiques sobre Estònia, però a Andorra en general no es coneix gaire, i no només a Andorra; arreu també tenen dificultats a situar-la. Per a aquells països que no siguin escandinaus o de la Federació Russa, Estònia es percep com a part de Rússia o totalment fora del mapa. Els soldats estonians que varen servir a l'Iraq comentaven que ningú no sabia d'on eren. Molts dels seus col·legues americans no havien sentit parlar mai d'Estònia o bé pensaven que era un país mític. Els iraquians tampoc no en tenien cap idea. Un capità estonià explicava: "Jo els deia que venia de la Lluna". Era més fàcil! La República d'Estònia –o dit en estonià, Eesti Vabariik– està situada entre el golf de Riga i el golf de Finlàndia, a la mar Bàltica, a 85 km d'Hèlsinki, 375 km d'Estocolm i 350 km de Sant Petersburg. Té una superfície de 45.227 km²; és, doncs, més gran que Suïssa, Dinamarca o Holanda. Té 1.521 illes a les costes del mar Bàltic; en terra, el 55% del territori són boscos i milers de llacs ocupen aproximadament el 5% del país. Estònia no té muntanyes, únicament inacabables boscos primigenis, una gran quantitat d'aigua de milers de llacs i rius, així com centenars de quilòmetres de costa al mar Bàltic.

Una dada que descriu a la perfecció la biodiversitat d'Estònia és que un quart del territori ha estat declarat reserva natural. A més, s'han creat cinc parcs naturals i centenars de reserves tant marítimes com terrestres amb l'objectiu de conservar el valor excepcional de la natura del país. Davant el golf de Pärnu es troba la petita illa de Kihnu, on la cultura dels seus habitants ha sigut valorada per part de la Unesco entre els més selectes patrimonis de la humanitat. És un petit premi a una molt bona actitud i gestió, tant dels diferents governs com de tot el poble estonià.

Si per la superfície d'Estònia es pot dir que és un país relativament gran, en canvi pel nombre d'habitants sí que pot ser considerada un dels petits estats d'Europa. La població d'Estònia és aproximadament d'1.340.000 persones, amb una densitat de població de tan sols 30 persones per km² (a Andorra seria aproximadament d'unes 170 persones per km²).

En l'actualitat el 75 % de la població viu a les ciutats. La capital és Tallinn, de 400.000 habitants. El seu centre històric medieval és un dels més ben conservats d'Europa i està declarat patrimoni de la humanitat per la Unesco. L'any 2011 Tallinn va ser designada Capital europea de la cultura. Altres ciutats principals són Tartu, que disposa de la universitat més important del país; Narva, la ciutat industrial que fa frontera amb Rússia, i la capital estival, Pärnu, ciutat balneari d'estiu a la costa bàltica.

La identitat d'Estònia, com acostuma a passar en les petites nacions, està estretament vinculada a la llengua, i la llengua dels estonians és l'estonià. Actualment són menys d'1.100.000 a tot el món les persones que tenen l'estonià com a llengua materna. A diferència de la majoria dels idiomes que es parlen a Europa, l'estonià no és una llengua indoeuropea, sinó finoúgrica, com el finès, i està dotat d'un lèxic actualitzat en tots els àmbits de la vida i del coneixement.

Diuen que quan els estonians miren vers l'horitzó hi veuen no només en la distància sinó en el passat. Hi ha hagut massa dolor en la seva terra per arriscar-se a oblidar els avantpassats i la història. És vital mantenir-se vigilants, no abaixar la guàrdia i permetre el retorn dels problemes del passat.

És per això que abans de parlar de l'Estònia d'avui, d'aquest horitzó prometedor, crec que he de fer un breu recorregut per aquest passat de la història d'Estònia.

Els primers pobladors es van establir a Estònia tan aviat com es van retirar els gels continentals de l'últim període glacial, fa uns 11.000 anys. Posteriorment va arribar el nom: com correntment eren coneguts aquells pobladors era pel gentilici llatí *aestii*, paraula derivada del germànic septentrional, que vol dir "est".

Durant el segle XII, la regió del Bàltic va estar en poder dels cavallers de l'orde Teutònic. Estònia és cristianitzada al començament del segle XIII, sota la pressió de croades vingudes d'Alemanya i Dinamarca. A partir d'aquest moment i fins a la independència del 1918, la propietat de la terra, el poder econòmic i cultural, és exercit per la minoria germànica.

El poder econòmic durant el segle XIV està en mans de la Lliga Hanseàtica; moltes ciutats estonianes pertanyen a la Lliga, també la capital, Tallinn, que va rebre el nomenament l'any 1248 i que va arribar a ser un dels ports més importants de l'est d'Europa.

La Reforma de Luter s'estableix a Estònia al segle XVI, i el país queda com a zona d'influència de la cultura i religió luteranes. A mitjan segle XVI i al XVII, l'any 1558 Estònia es converteix en

camp de batalla en la guerra que enfronta Dinamarca, Suècia, Rússia i Polònia. Suècia esdevé vencedora, i Estònia, havent perdut més de la meitat de la seva població, es trobarà sota domini suec fins al segle XVIII. Durant el govern suec, va ser fundada la primera universitat, pel rei Gustav II Adolf, a la ciutat de Tartu, el 1632. Aquell període es recorda encara avui com *els vells i bons temps dels suecs*.

La gran guerra del Nord col·loca, el 1721, Estònia així com a tots els països bàltics i Finlàndia sota el poder de Rússia, i d'aquesta manera el sobirà rus Pere el Gran aconsegueix l'accés a Europa a través del Bàltic.

Arribem al segle XIX. Els vents de nombrosos moviments nacionals bufen per tot Europa i Estònia no n'és cap excepció. El desvetllament nacional arriba amb l'ideal de llibertat de la Il·lustració a través de la població dirigent dels balticoalemanys; és el juny del 1869 quan se celebra el primer Festival nacional de la cançó i el 1862 es publica el *Kalevipoeg*, el poema èpic nacional estonià.

Voldria recordar que Johann Gottfried Herder, deixeble de Kant, pedagog i filòsof, iniciat el 1766 en la francmaçoneria en la lògia L'espasa, a la ciutat bàltica de Riga, va ser un defensor de la llibertat i de la cultura d'Estònia i va desenvolupar un remarcable treball de recull de cançons estonianes alhora que va crear una de les societats científiques de més prestigi en aquesta renaixença estoniana, la Societat d'Estudis Estonians, l'any 1838, dins l'àmbit de la universitat de Tartu.

La dissolució de l'imperi rus, com a conseqüència de les revolucions que van seguir a la fi de la Primera Guerra Mundial, va fer possible que el 24 de febrer 1918 es proclamés la República d'Estònia. L'any 1921 va ser admesa a la Societat de Nacions i durant vint anys Estònia va gaudir d'independència. Amb una avançada constitució democràtica i creant les estructures d'Estat, es va fer possible assolir uns nivells molt elevats de desenvolupament tant social, cultural i científic com econòmic.

La independència d'Estònia és eliminada mitjançant el pacte secret entre Hitler i Stalin l'any 1939. El 1940 les tropes soviètiques entren al país i immediatament més de 10.000 estonians són empresonats, deportats o executats a Rússia.

La Segona Guerra Mundial ha començat i els alemanys fan fora els soviètics d'Estònia durant l'estiu del 1941 i l'ocupen fins al 1944, quan novament l'exèrcit soviètic entra a Estònia en derrotar les tropes alemanyes i estonianes.

Davant la desfeta, 80.000 estonians van fugir per mar cap a Suècia, Finlàndia o Alemanya. Durant el març del 1949, el govern rus va deportar a Sibèria més de 20.000 estonians, la majoria dones i nens. Malgrat el rebuig majoritari, el govern comunista es mantingué a Estònia fins a la dissolució de la Unió Soviètica.

El 20 d'agost del 1991 es restitueix novament la República d'Estònia. Els estonians estaven completament sols: alguns estats miraven cap a un altre cantó i altres no volien molestar els russos. Però els homes i dones d'Estònia, amb coratge, constància i convicció, van guanyar la independència pacíficament, en l'anomenada Revolució del Cant.

La història d'Estònia ha estat tràgica, la independència es va perdre violentament però es va recuperar de forma pacífica. Encara que les cicatrius i els records no desapareixen fàcilment, els estonians han sabut sortir dels mals moments. Tan aviat com el país tornà a ser lliure,

començà tot a partir de zero. Es prenen decisions, s'arrisca i es construeix. Els estonians fan un nou estat basat en la llibertat, la democràcia i la modernitat. És així com Estònia s'obre a Europa i al món, ingressa en poc temps a la Unió Europea i a la zona euro, i esdevé un estat membre de l'OTAN.

A Estònia, el treball es pren molt seriosament i sempre es busquen formes per fer-lo més eficient. I el resultat és que s'ha aconseguit trobar l'equilibri entre la natura i la moderna tecnologia, entre el dinàmic desenvolupament econòmic i les polítiques socials, entre l'obertura i les tradicions. Estònia és un dels països més avançats en l'àmbit d'Internet i és un camp obert a noves idees i solucions.

El seu creixement econòmic ha estat espectacular aquests darrers anys. La fórmula ha estat una política econòmica basada en el quasi inexistent deute públic (el més baix de la Unió Europea), un disciplinat equilibri pressupostari, un impost sobre la renda del 21% per a tothom i unes inversions dirigides cap a les noves tecnologies de la informació.

La potenciació i el desenvolupament de les noves tecnologies de la informació han tingut a Estònia un èxit increïble; és una història de creixement, d'una col·laboració entre un govern amb una mentalitat avançada, les companyies i una població tecnològicament preparada i ben assistida.

Aquesta aposta tecnològica ha donat a la societat estoniana un nivell sense precedents de transparència i accessibilitat. Un intercanvi de dades privades, governamentals i empresarials segur, flexible i útil. Una població més saludable, més ben instruïda, amb un fàcil accés a tots els serveis. I finalment, un immillorable ambient per als negocis i l'emprenedoria.

Tot aquest progrés s'ha fet possible gràcies a valors fonamentals, vàlids per a tots els pobles, com la independència, la llibertat, la democràcia i el treball. Amb la defensa d'aquests valors imprescindibles, Estònia projecta el seu futur estant a l'avantguarda de la innovació, en el desenvolupament i aportant noves solucions als vells problemes, sempre en benefici dels seus ciutadans i també per a tota la humanitat.

Per acabar, voldria recordar algunes de les frases pronunciades per l'anterior ambaixador d'Estònia a Andorra, conceptes que crec que cal tenir sempre presents: "Pocs pobles del món evocuen temps tan llunyans com Andorra. Quan Carlemany atorgà a Andorra l'estatut d'independència, moltes altres nacions encara no estaven ni constituïdes, sense parlar dels estats i de la seva sobirania. La supervivència d'Andorra com a país, entre dos grans estats, malgrat les tempestes i els cataclismes de la història, constitueix un magnífic èxit històric." "Nosaltres som dos estats diminuts en diferents racons d'Europa [...]" i continua: "nosaltres som dos socis iguals entre els altres estats, compartim els mateixos valors i col·laborem amb diverses organitzacions internacionals".

Moltes gràcies.

Antoni d'Ortodó i Lloveras-Puig,
cònsol honorari d'Estònia a Andorra i empresari